

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Školní didaktika

Metodické postupy pro výuku předmětu

Eva Valášková Vincejová

Katedra pedagogiky

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta

2022

Metodické postupy vznikly v rámci projektu „Podpora pregraduálního vzdělávání budoucích učitelů na UK“, registrační číslo projektu CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016093, financovaného prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

Toto dílo s názvem Metodické postupy pro výuku předmětu Školní didaktika od autorky Evy Valáškové Vincejové je dostupné pod licencí Creative Commons BY-SA 4.0 International. Licenční podmínky jsou dostupné na adrese <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>. Při zachování těchto podmínek, tedy především uvedení původu díla, jste oprávněni dílo šířit, upravovat, a to i komerčně.

Školní didaktika

Metodické postupy pro výuku předmětu

Úvod

Metodické postupy pro výuku předmětu Školní didaktika vznikly v rámci projektu Podpora pregraduálního vzdělávání budoucích učitelů na UK CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016093 – klíčová aktivita KA 3 – Rozvoj kompetencí studentů – budoucích učitelů propojováním teoretické a praktické výuky. Cílem realizace této KA je podpořit rozvoj znalostí, kompetencí a dovedností studentů v různých oblastech, a to jak v rámci teoretické složky výuky, tak v rámci praktického nácviku. Studium školní didaktiky poskytuje vhled do problematiky pedagogických jevů a procesů, především porozumění vybraným problémům vyučovacího procesu, a to nejen cestou teoretického poznání, ale zároveň rozvíjením samostatného pedagogického myšlení, nezbytného pro řešení konkrétních didaktických situací.

Modelové aktivity a popsané postupy byly hlavně zaměřené na konstruktivistické pojetí výuky, a to použitím strategií Rámce pro vyučování a učení – EUR, který je zaměřený na větší míru zapojování účastníků vzdělávacího procesu a jejich aktivní učení se a strategie Kooperativní učení.

Rámec pro vyučování a učení – EUR (dále jen „Rámec“) nabízí konceptuální základnu pro vyučování, kterou je možné realizovat systematicky při různých tématech vzdělávání. Když studenti použijí tento Rámec během samostatného myšlení a učení se, budou schopni propojovat nové vědomosti s už poznaným, aktivně se zapojovat do nového způsobu učení a budou uvažovat o tom, jak takováto nová učební zkušenost změní jejich chápání učiva.

Kooperativní učení je celistvý model učení. Je pět elementů, pět základních opor, které dělají kooperativní učení kooperativním učením, efektivním při dosahování vyjmenovaných výsledků.

1. Element první – POZITIVNÍ VZÁJEMNÁ ZÁVISLOST: Když se všichni členové skupiny cítí spojení jeden s druhým při plnění společného úkolu. Všichni jedinci musí uspět, aby uspěla skupina.
2. Element druhý – INDIVIDUÁLNÍ SKLÁDÁNÍ ÚČTŮ: Když je každý člen skupiny odpovědný za to, že prokáže splnění úkolu, demonstruje výsledky učení.
3. Element třetí – INTERAKCE TVÁŘÍ V TVÁŘ: Když jsou členové skupiny při učení blízko sebe a komunikují spolu způsobem, který podporuje jejich učení.
4. Element čtvrtý – SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI: Když interakční dovednosti umožňují skupině efektivně fungovat (např. povzbuzování, naslouchání, dodržování pořadí, poskytování pomoci, ujasňování, kontrola porozumění aj.) Tyto dovednosti zlepšují komunikaci, důvěru, vedení, rozhodování a řešení konfliktů.
5. Element pátý – REFLEXE UČENÍ VE SKUPINĚ: Když členové skupiny hodnotí své úsilí a zdokonalení při plnění cílů.

Anotace

Předmět vytváří podmínky pro:

- porozumění základním aspektům výuky v podstatných souvislostech cílů – vzdělávacích obsahů – zprostředkování učiva a sociálních vztahů,
- zformování komplexu základních dovedností vytvářet výukové plány, výuku realizovat a hodnotit,
- formování reflektivních schopností vztahujících se k těmto činnostem,
- rozvíjení samostatného didaktického myšlení a schopnost chápat didaktiku z hlediska vývoje, změn a pedagogických inovací.

Cíl předmětu

Cílem studijního předmětu je uvést studenty do problematiky didaktického myšlení a didaktických dovedností orientovaných ke školnímu prostředí. Seznámit účastníky vzdělávání se základními problémy didaktické teorie a školské praxe a s aktuálními otázkami vzdělávání a vyučování. Je zaměřen na to, aby studenti pochopili vyučovací činnost jako vytváření příležitostí pro učení a na základě tohoto porozumění formovali své kompetence vztahující se ke vzdělávání a výuce ve školních podmínkách. Nedílnou součástí cíle je vytvořit systém poznatků z obecné didaktiky a ukázat jejich význam v pedagogické praxi.

Hlavní a specifické cíle

Vědomosti: porozumět klíčovým aspektům vyučovacího procesu v prostředí současné školy, porozumět systému základních didaktických poznatků v souvislostech výchovně vzdělávacích jevů, orientovat se problematice obsahu a procesu vyučování a učení žáků, přemýšlet o výuce, klást si otázky, kriticky nahlížet a analyzovat zkušenosti z výuky.

Dovednosti: rozvíjet svoje profesní znalosti a kompetence se zaměřením na přípravu výuky, na vlastní realizaci výuky, na reflexi a zařazování nových poznatků z didaktiky do vlastní výuky.

Obsah předmětu

Studium školní didaktiky poskytuje vhled do problematiky pedagogických jevů a procesů, především porozumění vybraným problémům vyučovacího procesu, a to nejen cestou teoretického poznání, ale zároveň rozvíjením samostatného pedagogického myšlení, nezbytného pro řešení konkrétních didaktických situací.

Téma 1: Didaktika, její předmět, vztahy a význam

Téma 2: Funkce cíle v procesu výuky

Téma 3: Kurikulum a jeho proměny v současnosti

Téma 4: Výukové programy ve školním prostředí.

Téma 5: Didaktické koncepce

Téma 6: Klíčové didaktické kompetence vyučujících se zaměřením na přípravu pedagoga na výuku, didaktická analýza učiva

Téma 7: Dovednosti vyučujícího se zaměřením na formativní hodnocení a reflexi ve výuce

Téma 8: Vytváření výukových lekcí zaměřených na produktivní metody

Téma 9: Dovednosti pro spolupráci ve školní komunitě (rodiče, kolegové, vedení školy, specialisté aj.).

Téma 10: Aktuální problémy školní didaktiky.

Atestace

Požadavky k zápočtu: Alespoň 80% účast ve výuce a vypracování písemných materiálů.

Forma zápočtu: Ústní obhajoba písemné práce.

Písemné materiály:

- Seznam prostudované a konspektované odborné pedagogické literatury minimálně ze tří zdrojů ze základní a rozšiřující literatury.
- Vlastní tvůrčí práce na vybrané téma z oblasti školní didaktiky. Předpokládá se aplikace teorie do pedagogické praxe např. vytvoření výukových lekcí zaměřených na produktivní metody. Rozsah minimálně 5 normostran A4 s uvedením využitých odborných zdrojů.

Literatura

Povinná

KALHOUS, Z., OBST O. a kol. (2002). Školní didaktika. Praha: Portál.

KYRIACOU, Ch. (1996). Klíčové dovednosti učitele. Praha: Portál.

Národní program rozvoje vzdělávání v ČR. (2001). Praha: UIV, (tzv. Bílá kniha).

SKALKOVÁ, J. (2007). Obecná didaktika. 2. rozšířené a aktualizované vydání Praha: Grada Publishing.

VALISOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a kol. (2011). Pedagogika pro učitele. Praha: Grada Publishing.

Doporučená

BELZ, H.-SIEGRIST, M. (2001). Klíčové kompetence a jejich rozvíjení. Praha: Portál.

BERTRAND, Y. (1998). Soudobé teorie vzdělávání. Praha: Portál

CANGELOSI, J.S. (1998). Strategie řízení třídy. Praha: Portál.

FENSTERMACHER, G.T., SOLTIS J.F. (2008). Vyučovací styly učitelů. Praha: Portál.

GRECMANOVÁ, H., URBANOVSKÁ, E., NOVOTNÝ, P. (2000). Podporujeme aktivní myšlení a samostatné učení žáků. Olomouc: Hanex,

GFEN (Groupe français d'éducation nouvelle = Francouzská skupina nové výchovy). (1991). Všichni na jedničku! Alternativní didaktické postupy. Praha: Karolinum.

JANÍKOVÁ, M. (2009). Základy školní pedagogiky. Brno: Paido.

JOYCE, B. – WEIL, M. (1996). Model of Teaching. Boston: Allyn and Bacon,

KALHOUS, Z., OBST, O. (2003). Didaktika sekundární školy. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

KASÍKOVÁ, H. (2001, 2009). Kooperativní učení a vyučování. Teoretické a praktické problémy. Praha: Karolinum.

KASÍKOVÁ, H., STRAKOVÁ, J. (2011). Diverzita a diferenciacie v základním vzdělání. Praha: Karolinum,

KOTRBA, T., LACINA, L. (2007). Praktické využití aktivizačních metod ve výuce. Brno: Společnost pro odbornou literaturu.

MAŇÁK, J. (2003). Nárys didaktiky. Brno: Masarykova univerzita.

MAREŠ, J.; KŘIVOHLAVÝ, J. (1989). Sociální a pedagogická komunikace ve škole. Praha: SPN.

MAREŠ, J.; SLAVÍK, J.; SVATOŠ, T.; ŠVEC, V. (1996). Učitelovo pojetí výuky. Brno: Masarykova univerzita.

MUŽÍK, J. (1998). Andragogická didaktika. Praha: CODEX Bohemia,

PASCH, M. a kol. (1998). Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině. Praha: Portál.

PETTY, G. (1996). Moderní vyučování. Praha: Portál.

Rámcové vzdělávací programy pro základní školu a gymnázium. (2004, 2005). Praha: MŠMT.

SIEGLOVÁ, D. (2019). Konec školní nudy. Praha: Grada.

ŠKODA, J., DOULÍK, P. (2011). Psychodidaktika. Praha: Grada.

TOMKOVÁ, A., KAŠOVÁ, J., DVOŘÁKOVÁ, M. (2009). Učíme v projektech. Praha: Portál

TONUCCI, F. (1991). Vyučovat nebo naučit? Praha: PedF UK,

VALENTA, J. a kol. (1993). Pohledy – projektová metoda ve škole a za školou. Praha, ARTAMA.

Pedagogická orientace. Brno: Masarykova univerzita. (on-line). Dostupné také z: <https://journals.muni.cz/pedor>

Učitelské listy. Měsíčník pro příznivce změn. Praha: Agentura Strom. Dostupné také z: <http://www.ucitelske-listy.cz>

Učitelské noviny. Praha: Gnosis, Dostupné také z: <http://www.ucitelskenoviny.cz>

Téma hodiny: Didaktika, její předmět, vztahy a význam.

Aktivita

Modelové aktivity a popsání postupů jsou součástí modelu Rámec pro vyučování a učení – EUR, který je zaměřený na větší míru zapojování účastníků vzdělávacího procesu a jejich aktivní učení se a Kooperativní učení.

Uspořádání výuky

MOTIVACE:

Po přečtení názvu přednášky necháme posluchače předpovídat, jaký bude její obsah;

- položíme otázku „*Jaký je předmět a význam Didaktiky?*“ která se má prodiskutovat v párech;
- vyzveme účastníky, aby vytvořili individuální pojmovou mapu na základě svého poznání tohoto tématu.

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU: Přednášející přednáší po dobu 10–15 minut.

Základní východiska didaktického myšlení a jednání ve výuce.

- *Transmisní a Konstruktivní vyučování.*
- *Vyučování jako vytváření podmínek (možností) pro konstruktivní učební aktivitu.*

REFLEXE:

V této etapě požádá přednášející účastníky, aby porovnali svoje informace s informacemi v přednášce. Účastníci vytvoří páry, diskutují a potom odpovídají na otevřené otázky, týkající se hlavních myšlenek přednášky.

Základní východiska teorií:

- *Rovina principů (zákl. předpoklad.) pro výuku.*
- *Rovina aplikační – návody pro konkrétní činnosti ve výuce.*

Účastníky vytvořená pojmová mapa se porovná s předem připravenou „vzorovou pojmovou mapou“, přičemž se vyhodnocují shody a rozdíly. Konfrontace vzorového řešení s individuálními odpověďmi účastníků přispívá především k odhalení nepochopení či ignorování důležitých pojmů a vztahů mezi nimi. Diagnostikují se nejen vědomosti, ale celá pojmově-vztahová síť.

Přednášející může použít tyto otázky a úkoly:

1. „*Jak eliminovat transmisní přístup učitele k edukaci?*“
2. „*Zamyšlení se nad tím, jak by bylo možné „zasadit“ konkrétní učivo do reálného života – tři různé způsoby.*“
3. „*Vysvětlit vztah obecné a oborové didaktiky. Ilustrovat tento vztah na příkladu oborové didaktiky aporbačních předmětů.*“

Úkoly

Před následující přednáškou přednášející přidělí účastníkům úkoly v kooperativních skupinách, výstupy účastníci pověsí do svého elektronického portfolia.

Studenti ve skupinách po 4–5 analyzují publikaci TONUCCI, F. (1991). *Vyučovat nebo naučit?* Praha: PedF UK. Každý člen skupiny čte a studuje část z přiděleného materiálu, poté učí členy skupiny to, co se dozvěděl. Zkontroluje také prostřednictvím dotazů, zda každý umí dobře svoji část. Vyplní tabulku transmisní vzdělávání a konstruktivní vzdělávání.

	Transmisivní pedagogika	Konstruktivistická pedagogika
Učitel		
Žák		
Učivo		
Hodnocení		
Vzdělávací prostředí		
Didaktika		

Hodnocení:

Skupinové reflexe získávaných zkušeností, poskytování pozitivní zpětné vazby na následném cvičení. Plněné úkoly bude zaznamenávat každý individuálně, ale i za ostatní členy skupiny.

Téma hodiny: Funkce cíle v procesu výuky

Aktivity

Modelové aktivity a popsané postupy jsou součástí modelu Rámec pro vyučování a učení – EUR, který je zaměřený na větší míru zapojování účastníků vzdělávacího procesu a jejich aktivní učení se a Kooperativní učení.

Uspořádání výuky

MOTIVACE: Po přečtení názvu přednášky necháme posluchače předpovídat, jaký bude její obsah. Požádáme účastníky, aby psali pět minut o tématu *Cíl výuky a jeho funkce*, která shrnuje jejich dosavadní vědomosti a která se má prodiskutovat v párech.

Další úkolem bude, aby napsali na papír všechny pojmy, které mají účastníci na pojmové mapě. Přednášející může použít i tyto postupy:

Když účastníci napíší pojmy na papír, spojí je čarami tak, aby každá čára vyjadřovala vztah mezi těmito pojmy. Kromě hlavních pojmů učiva účastníci zobrazují i tzv. spojovací pojmy, které ukazují na konkrétní vztahy a často vedou k větvení pojmového grafu.

Přednášející může žádat, aby účastníci nakreslili nejen základní vztahy, ale i sekundární a terciární. Jednotlivé druhy vztahů si nakreslí spojnicí pro různé barvy nebo tvary. Kromě toho může požádat účastníky, aby napsali stručný komentář ke své pojmové mapě.

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU

Přednášející přednáší po dobu 10–15 minut (ne však déle než 20 minut).

- *Požadavky na cíle výuky*
- *Taxonomie cílů*

REFLEXE

Přednášející může použít tyto postupy:

1. V této etapě požádá přednášející účastníky, aby porovnali svoje informace s informacemi v přednášce.
2. Účastníci vytvoří páry, diskutují a potom odpovídají na otevřené otázky, týkající se hlavních myšlenek přednášky.

Rozhodování o dvojici cílů, které lze považovat za cíl, vyjadřující činnostní produkt učení a výslovně formulovaný žákův výkon

1. „*Který cíl je přesněji kvalifikován?*“

2. „Určit formulace cílů ve kterých je vyjádřena i míra očekávaného výkonu...“
3. „Stanovit cíl výuky se zaměřením na vyšší cíl výuky.“

3. Úkol pro jednotlivce a potom i páry „Na jednu stranu si napište výhody, které můžete získat tím, že si naformulujete výukové cíle a na druhou stranu negativa. Srovnajte oba sloupce.“

T – Argumentační Tabulka

Výhody	Nevýhody

4. Účastníci mají deset minut na napsání písemné práce, ve které přezkoumají některé otázky, nadhozené v přednášce: *Vyberte si jedno téma z předmětu, který studujete a napište jaký cíl tato vyučovací hodina podle vašeho názoru má. Prezentace a diskuse jednotlivých stanovených cílů výuky ve skupinách a výběr nejlépe stanoveného cíle. „Jak vám písemné cvičení (volná písemná práce) pomohlo porozumět informacím a problémům, které byly nastolené v přednášce?“*

Úkol

Před následující přednáškou přednášející přidělí účastníkům úkoly v kooperativních skupinách, výstupy účastníci pověsí do svého elektronického portfolia:

1. *Do tabulky jednotlivých sloupců запиšte důležitý obecný cíl ve zvolené vyučované třídě, vedle specifický cíl určený pro několik učebních hodin, jež vychází z obecného cíle. Ve třetím sloupci konkretizujte cíl následující hodiny a čtvrtý slouží k záznamu o výsledku jako důkaz o tom, že byl cíl ze třetího sloupce žáky splněn.*
2. *Sloupce lze mezi sebou porovnávat, diskutovat o nich. Podporují reflexi vztahů mezi vytýčenými cíli a skutečnými výsledky.*

Obecně vzdělávací cíle	Cíle širšího tematického celku	Vzdělávací cíle hodiny číslo x	Konkrétní situace v hodině x

Hodnocení:

Skupinové reflexe získávaných zkušeností, poskytování pozitivní zpětné vazby na následném cvičení. Plnění úkoly bude zaznamenávat každý individuálně, ale i za ostatní členy skupiny.

Téma hodiny: Kurikulum a jeho proměny v současnosti

Aktivity

Modelové aktivity a popsané postupy jsou součástí modelu Rámec pro vyučování a učení – EUR, který je zaměřený na větší míru zapojování účastníků vzdělávacího procesu a jejich aktivní učení se a Kooperativní učení.

Uspořádání výuky

MOTIVACE: Po přečtení názvu přednášky necháme posluchače předpovídat, jaký bude její obsah a poskytne účastníkům seznam pojmů z učiva, o kterém se bude přednášet, a požádá je, aby v průběhu 2–3 minut našli smysluplné vysvětlení, v jakém vztahu jsou vůči sobě.

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU: Přednášející přednáší po dobu 10–15 minut (ne však déle než 20 minut).

- *Didaktická transformace učiva.*
- *Vzdělávací programy RVP a ŠVP*

REFLEXE: Studenti pracují ve skupině a každá skupina má přidělenou část z daného tématu – Kurikulum – Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání.

„Najděte a vypište jaké cílové zaměření a jaké kompetence se očekávají v jednotlivých vzdělávacích oblastech dle vašeho oboru.“

Úkol

Před následující přednáškou přednášející přidělí účastníkům úkoly v kooperativních skupinách, výstupy účastníci pověsí do svého elektronického portfolia:

„Vyberte si jednu vzdělávací oblast nebo jedno průřezové téma a vypište si učivo, které tvoří obsah vybrané vzdělávací oblasti nebo průřezového tématu. Poté, co máte vypsané učivo, vyberte si několik blízkých hesel a zmapujte jejich maximální rozsah.“

1. *Vymežit z vybraného tématu a ze stanoveného cíle hodiny základní, rozvíjející a rozšiřující učivo a mezipředmětové vztahy (didaktická analýza) – Soupis pojmů, pravidel, vzorců, zákonů, do nichž vtělujeme výsledky lidského poznání.*
2. *Vymežit soupis učebních činností (které je třeba s jednotkami učení provést, aby přešli do subjektivních vědomostí) - 4 učební úlohy dle D. Tollingerové.*

Hodnocení:

Skupinové reflexe získávaných zkušeností, poskytování pozitivní zpětné vazby na následném cvičení. Plnění úkolů bude zaznamenávat každý individuálně, ale i za ostatní členy skupiny.

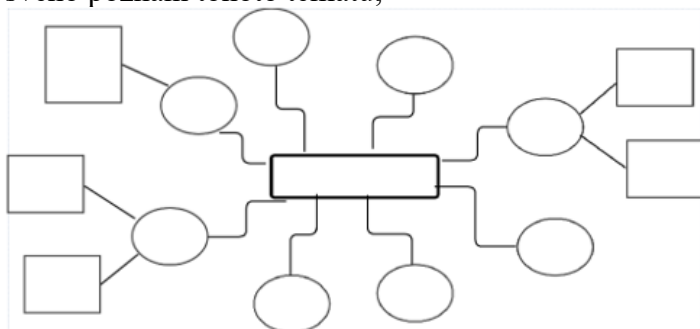
Téma hodiny: Výukové programy ve školním prostředí

Aktivity

Modelové aktivity a popsané postupy jsou součástí modelu Rámec pro vyučování a učení – EUR, který je zaměřený na větší míru zapojování účastníků vzdělávacího procesu a jejich aktivní učení se a Kooperativní učení.

Uspořádání výuky

MOTIVACE: Učitel vyzve účastníky, aby vytvořili individuální pojmovou mapu na základě svého poznání tohoto tématu;

Požádá účastníky, aby napsali na papír všechny pojmy, které mají účastníci na pojmové mapě a diskutují ve dvojicích.

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU: Přednášející přednáší po dobu 10–15 minut

- *Vyučovací modely, metody.*
- *Organizační formy a prostředky.*
- *Vyučovací strategie.*

REFLEXE: V této etapě požádá přednášející účastníky, aby porovnali svoje informace s informacemi v přednášce. Přednášející může použít tyto postupy:

1. Účastníci napíší jednu otázku, která je zajímavá. Přednášející jejich otázky sesbírá, protože jsou výbornými ukazateli, co udělat v následující hodině. Je to též diagnostický prostředek, ukazující, do jaké míry účastníci pochopili učivo.
2. Úkolem účastníků je sestavit síť pojmů a vztahů, která byla v přednášce implicitně obsažena.

Účastníky vytvořená pojmová mapa se porovná s předem připravenou „vzorovou pojmovou mapou“, přičemž se vyhodnocují shody a rozdíly. Konfrontace vzorového řešení s individuálními odpověďmi účastníků přispívá především k odhalení nepochopení či ignorování důležitých pojmů a vztahů mezi nimi. Diagnostikují se nejen vědomosti, ale celá pojmově-vztahová síť.

Otázky:

1. „*Jaké didaktické možnosti umožňují jednotlivé aktivizující metody výuky v procesu vyučování?*“
2. „*Zdůvodni výhody i nevýhody monologických metod.*“

Úkoly

Před následující přednáškou přednášející přidělí účastníkům úkoly v kooperativních skupinách, výstupy účastníci pověsí do svého elektronického portfolia:

1. „Promyslete konkrétní námět využití některé z těchto metod ve výuce vašeho aprobačního předmětu.“
2. „Prostudovat web stránky: <https://talentovani.cz/> a vybrat metodu na rozvoj nadaných dětí ve výuce.“

Hodnocení:

Skupinové reflexe získávaných zkušeností, poskytování pozitivní zpětné vazby na následném cvičení. Plnění úkoly bude zaznamenávat každý individuálně, ale i za ostatní členy skupiny.

Téma hodiny: Didaktické koncepce

Aktivita

Modelové aktivity a popsání postupů jsou součástí modelu Rámec pro vyučování a učení – EUR, který je zaměřený na větší míru zapojování účastníků vzdělávacího procesu a jejich aktivní učení se a Kooperativní učení.

Uspořádání výuky

MOTIVACE: Po přečtení názvu přednášky poskytneme účastníkům seznam pojmů z učiva, o kterém se bude přednášet, a požádáme je, aby v průběhu 2–3 minut našli smysluplné vysvětlení, v jakém vztahu jsou vůči sobě.

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU: Přednášející přednáší po dobu 10–15 minut (ne však déle než 20 minut).

- *Koncepce slovně názorného vyučování*
- *Asociační koncepce*
- *Koncepce rozvíjejícího vyučování*
- *Koncepce programového vyučování a učení*
- *Koncepce pragmatického vyučování*
- *Koncepce „mastery learning“*

REFLEXE: V této etapě požádá přednášející účastníky, aby porovnali svoje informace s informacemi v přednášce. Přednášející může použít tyto postupy:

- Účastníci mají pět minut na napsání písemné práce, ve které uvedou krátký výrok vztahující se k jistému problému přednášky.
- Účastníci napíší jednu otázku, která je zajímavá.

Úkoly

Před následující přednáškou přednášející přidělí účastníkům úkoly v kooperativních skupinách, výstupy účastníci pověsí do svého elektronického portfolia:

1. „Na základě vybraného učiva (podle aprobační) zpracujte úkoly pro skupinovou výuku.“
 A. varianta: forma nediferencované práce ve skupině,
 B. varianta: forma diferencované práce ve skupině.
2. „Analyzujte text: KASÍKOVÁ, H. (2004). Kooperativní učení a vyučování: teoretické a praktické problémy. Praha: Karolinum, s.179“

Příklady otázek:

„Čemu autorka chtěla, aby čtenář přemýšlel, čemu měl porozumět?“

„Jaký smysl má sdělení textu? Co je jeho cílem?“

„Jaká je hlavní myšlenka textu?“

Hodnocení:

Skupinové reflexe získávaných zkušeností, poskytování pozitivní zpětné vazby na následném cvičení. Plnění úkoly bude zaznamenávat každý individuálně, ale i za ostatní členy skupiny.

Téma hodiny: Klíčové didaktické kompetence vyučujících.

Aktivity

Modelové aktivity a popsání postupů jsou součástí modelu Rámec pro vyučování a učení – EUR, který je zaměřený na větší míru zapojování účastníků vzdělávacího procesu a jejich aktivní učení se a Kooperativní učení.

Uspořádání výuky

MOTIVACE: V úvodu hodiny pustíme video Global Teacher Prize Czech Republic <https://www.gtpcz.cz/> a požádáme účastníky, aby psali pět minut o tématu *Klíčové kompetence učitelů*, která se má prodiskutovat v párech.

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU: Přednášející přednáší po dobu 10–15 minut.

- *Kompetence se zaměřením na přípravu pedagoga na výuku.*
- *Didaktická analýza učiva*

REFLEXE: Účastníci vytvoří páry, diskutují a potom odpovídají na otevřené otázky, týkající se hlavních myšlenek přednášky.

Otázky:

1. „Co jste si zapamatovali z přednášky?“
2. „Jak vám písemné cvičení (volná písemná práce) pomohlo porozumět informacím a problémům, které byly nastolené v přednášce?“

Úkoly

Před následující přednáškou přednášející přidělí účastníkům úkoly v kooperativních skupinách, výstupy účastníci pověsí do svého elektronického portfolia:

1. „Napište úvahu na téma: Učitel, „Probud' zájem o předmět, vyučuj zajímavě, buď důsledný, trpělivý, spravedlivý, neber věci osobně, měj rád své povolání, rad' se se zkušenými, musíš vědět, co chceš naučit, vyber podstatné, rozvíjej samostatné myšlení, neurážej se, nemysli si, že jsi nejchytřejší, chápej jejich problémy, tvůj předmět není jediný na světě, vzbud' v nich touhu po poznání, každého za něco pochval, dej jim možnost samostatnosti“.
2. „Co všechno by měla podrobná příprava na vyučovací hodinu obsahovat?“

Hodnocení:

Skupinové reflexe získávaných zkušeností, poskytování pozitivní zpětné vazby na následném cvičení. Plnění úkoly bude zaznamenávat každý individuálně, ale i za ostatní členy skupiny.

Téma hodiny: Dovednosti vyučujícího se zaměřením na formativní hodnocení a reflexi ve výuce

Aktivita

Modelové aktivity a popsání postupů jsou součástí modelu Rámec pro vyučování a učení – EUR, který je zaměřený na větší míru zapojování účastníků vzdělávacího procesu a jejich aktivní učení se a Kooperativní učení.

Uspořádání výuky

MOTIVACE: Požádáme účastníky, aby psali pět minut o tématu *Hodnocení*, která shrnuje jejich dosavadní vědomosti.

Analýza ukázky z filmu Škola základ života <https://www.youtube.com/watch?v=FutaQZ-NyyvA> „Všimněte si, jakou chybu udělal učitel v ukázce v hodnocení žáka.“

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU: Přednášející přednáší po dobu 10–15 minut (ne však déle než 20 minut).

- *Metody formativního hodnocení.*
- *Zpětná vazba*

REFLEXE: V této etapě požádá přednášející účastníky, aby porovnali svoje informace s informacemi v přednášce. Přednášející může použít tyto postupy:

- Účastníci vytvoří páry, diskutují a potom odpovídají na otevřené otázky, týkající se hlavních myšlenek přednášky. „Zamyslete se nad Vaší cestou od mateřské po vysokou školu. Co se Vám vybaví za situace, když se řekne hodnocení od učitele?“
- Účastníci mají pět minut na napsání písemné práce, ve které uvedou krátký výrok vztahující se k jistému problému přednášky.

Otázky:

1. „Ve kterých situacích byste použili následující typy hodnocení?“
 - *Normativní*
 - *Kriteriální*
 - *Diagnostické*
 - *Neformální*

Úkoly

Před následující přednáškou přednášející přidělí účastníkům úkoly v kooperativních skupinách, výstupy účastníci pověsí do svého elektronického portfolia:

1. „Stanovte kritéria pro hodnocení vybraného tématu vaší aprobace.“
2. „Určete kritéria hodnocení výkonu žáka dle stanoveného cíle-výkonu a diagnostický postup – prostředky.“
3. „Napište reflektivní hodnocení vašeho úsilí na VŠ.“

Hodnocení:

Skupinové reflexe získávaných zkušeností, poskytování pozitivní zpětné vazby na následném cvičení. Plnění úkolů bude zaznamenávat každý individuálně, ale i za ostatní členy skupiny.

Téma hodiny: Vytváření výukových lekcí zaměřených na produktivní metody

Aktivity

Modelové aktivity a popsání postupů jsou součástí modelu Rámec pro vyučování a učení – EUR, který je zaměřený na větší míru zapojování účastníků vzdělávacího procesu a jejich aktivní učení se a Kooperativní učení.

Uspořádání výuky

MOTIVACE: Po přečtení názvu přednášky necháme posluchače odpovědět na otázky:

1. „Uveďte vplyvy, které snižují motivaci žáků pro učební činnost.“
2. „Konkretizujte faktory, které eliminují aktivitu žáků při osvojování si nových poznatků v rámci vyučovací hodiny.“

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU: Přednášející přednáší po dobu 10–15 minut

- Příprava učitele na výukové lekce

REFLEXE: V této etapě požádá přednášející účastníky a potom i páry, aby odpověděli na otázky:

1. „Které faktory vplývají na výběr motivačních metod v rámci přípravy na vyučovací jednotku?“
2. „Zformulujte činitele, které zvýší motivaci žáků středních škol pro učební činnost.“

Úkoly

Před následující přednáškou přednášející přidělí účastníkům úkoly samostatně i v kooperativních skupinách, výstupy účastníci pověsí do svého elektronického portfolia. Přednášející může použít tyto postupy:

1. „Vytvořte si vlastní přípravu na vyučování, zvolte si konkrétní výukové téma z oblasti vaší aprobace a téma rozpracujte jako přípravu na vyučování. Ukázky podrobných příprav na vyučování naleznete například na: “<http://www.rvp.cz/sekce/53>
2. „Vyberte si vyučovací hodinu dle své a probace a porovnejte s výukou zeměpisu na základě daných kritérií.“ <https://audiovideo.rvp.cz/kategorie/HA> .
3. „Ve skupině společně vytvořte kooperativní hodinu:
 - cíle
 - počet skupin, jejich složení a členů v skupině
 - způsob, jak budou děleny v skupině a jak dlouho bude skupina pracovat
 - prostředí
 - pomůcky pro žáky
 - uspořádání výuky
 - jaká bude instrukce pro skupiny
 - kritéria úspěšnosti skupiny
 - individuální zodpovědnost
 - monitorování a intervence
 - hodnocení.“

Hodnocení:

Skupinové reflexe získávaných zkušeností, poskytování pozitivní zpětné vazby na následném cvičení. Plnění úkolů bude zaznamenávat každý individuálně, ale i za ostatní členy skupiny.

Téma hodiny: Dovednosti pro spolupráci ve školní komunitě.

Aktivity

Modelové aktivity a popsané postupy jsou součástí modelu Rámec pro vyučování a učení – EUR, který je zaměřený na větší míru zapojování účastníků vzdělávacího procesu a jejich aktivní učení se a Kooperativní učení.

Uspořádání výuky

MOTIVACE: Požádáme účastníky, aby psali pět minut o tématu *Hodnocení*, která shrnuje jejich dosavadní vědomosti.

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU: Přednášející přednáší po dobu 10–15 minut.

Dovednosti pro spolupráci ve školní komunitě (rodiče, kolegové, vedení školy, specialisté aj.).

REFLEXE: Studentům promítneme příklad dobré praxe může být ZŠ Londýnská v Praze <https://www.youtube.com/watch?v=5VnGiDgezic>. V oblasti podpory kariérového poradenství realizuje aktivitu „Akce kulový blesk“ (zapojení dětí do reálných pracovních pozic rodičů v rámci projektových dní, rotace po pracovištích).

V této etapě požádá přednášející účastníky, aby zodpověděli na otázky:

1. „*Představte si, že přicházíte jako nový třídní učitel do šesté třídy základní školy (případně do prvního ročníku čtyřletého gymnázia).*“
2. „*Pokuste se vypracovat si svůj plán vztahů s rodiči – rozhodněte se, jaké požadavky na ně budete klást, jaký servis jim naopak budete poskytovat. Zvolte si způsoby, jimiž s nimi budete komunikovat.*“

Úkoly

Před následující přednáškou přednášející přidělí účastníkům úkoly v kooperativních skupinách, výstupy účastníci pověsí do svého elektronického portfolia:

1. „*Vytvořte náměty pro problém: Rodina a škola.*“
2. „*Jaká by byla nejvhodnější forma spolupráce rodiny a školy? Jaké problémy opisuje odborná literatura?*“

Hodnocení:

Skupinové reflexe získávaných zkušeností, poskytování pozitivní zpětné vazby na následném cvičení. Plnění úkoly bude zaznamenávat každý individuálně, ale i za ostatní členy skupiny.

Téma hodiny: Aktuální problémy školní didaktiky

Aktivity

Modelové aktivity a popsané postupy jsou součástí modelu Rámec pro vyučování a učení – EUR, který je zaměřený na větší míru zapojování účastníků vzdělávacího procesu a jejich aktivní učení se a Kooperativní učení.

Uspořádání výuky

MOTIVACE: Požádáme účastníky, aby se ve dvojicích zamyslely nad otázkou:

1. „V čem vidíte současné těžkosti spojené s uplatňováním principů školské politiky ve výchově a vzdělávání v českém školství?“
2. Analýza Ken Robinson říká: Školy ničí kreativitu: https://www.ted.com/talks/sir_ken_robinson_do_schools_kill_creativity?source=facebook&language=cs „Jaký odkaz dává autor učitelům?“

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU: Přednášející přednáší po dobu 10–15 minut

- Vybrané aktuální problémy školní didaktiky

REFLEXE: Účastníci vytvoří páry, diskutují a potom odpovídají na otevřené otázky, týkající se hlavních myšlenek přednášky.

Účastníci mají pět minut na napsání písemné práce, ve které uvedou krátký výrok vztahující se k jistému problému přednášky.

Úkoly

Přednášející přidělí účastníkům úkoly v kooperativních skupinách, výstupy účastníci pověsí do svého elektronického portfolia:

1. „Prohlédněte si videa a napište krátký text k problémům současné školy:
Ken Robinson: Jak uniknout ze vzdělávacího údolí smrti:
http://www.ted.com/talks/lang/cs/ken_robinson_how_to_escape_education_s_death_valley.html?source=facebook#.UgFYiGqt1up.facebook...“
2. Vytvořte náměty pro problém: Rodina a škola“.
3. „Jaká by byla nejvhodnější forma spolupráce rodiny a školy?“
4. „Jaké problémy popisuje odborná literatura?“

Hodnocení:

Skupinové reflexe získávaných zkušeností, poskytování pozitivní zpětné vazby na následném cvičení. Plnění úkolů bude zaznamenávat každý individuálně, ale i za ostatní členy skupiny.